

Nordisk spørreskjema om arbeidsrelaterte hudsykdommer – NOSQ-2002.

Nordisk spørreskjema for undersøkelse av arbeidsrelaterte hudsykdommer på hender og underarmer og relevante eksponeringer

Norsk oversettelse av spørreskjemaet og resymé av NOSQ-2002-rapporten

Hudsykdommer er blant de vanligst forekommende arbeidsrelaterte sykdommer i de nordiske land og i mange andre land. Arbeidsrelaterte hudsykdommer på hender og underarmer er ofte tilbakevendende eller kroniske. De økonomiske og sosiale konsekvensene er betydelige, både for individ og for samfunn.

Formålet med NOSQ-2002-prosjektet var å utvikle standardiserte spørreskjemaer for å kartlegge arbeidsrelaterte hudsykdommer og eksponering. Rapport og spørreskjemaer er utarbeidet av en nordisk gruppe. Målgruppen for rapporten er fagpersoner som arbeider med arbeidsmiljø og helse (bl.a. bedriftshelsetjenester), aktuelle myndigheter, arbeidsmiljøansvarlige på arbeidsplassene og forskere på området. Prosjektet ble hovedsakelig finansiert av Nordisk Ministerråd.

En norsk arbeidsgruppe har nå oversatt NOSQ-2002 på basis av den opprinnelige engelske utgaven og de fire oversettelsene (dansk, svensk, finsk og islandsk) som ble laget av den nordiske spørreskjemagruppen. Den norske oversettelsen er utarbeidet og testet etter de retningslinjer som er beskrevet i NOSQ-2002-rapporten (Flyvholm et al 2002), utgitt av Nordisk Ministerråd i 2002.

Den norske arbeidsgruppen besto av 4 leger:

- Ingrid Sivesind Mehlum, spes. i arbeidsmedisin (kontaktperson)
Statens arbeidsmiljøinstitutt og Direktoratet for arbeidstilsynet, Oslo.
- Anna Hannuksela-Svahn, spes. i hudsykdommer, dr.med.,
Hudavdelingen, Ullevål Universitetssykehus, Oslo (nå Ihotaudit, Kymenlaakson keskussairaala, Kotka, Finland).
- Anne Olaug Olsen, førsteamanuensis, dr.med.,
Hudavdelingen, Ullevål Universitetssykehus - Universitetet i Oslo.
- Florence Dalgard, spes. i hudsykdommer, stipendiat
Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin, Universitetet i Oslo.

Et standardisert spørreskjema vil være nyttig både i forhold til forskning og forebygging av arbeidsrelaterte hudsykdommer. Det vil forenkle gjennomføring og redusere utgiftene i forbindelse med kartlegging og epidemiologisk overvåking av forekomst av arbeidsrelaterte hudsykdommer. Dessuten vil det bidra til å fremskaffe mer sammenlignbare opplysninger om arbeidsrelaterte hudsykdommer i forskjellige populasjoner. Spørreskjemaet kan også brukes til å følge forekomst av hudsykdommer på arbeidsplasser, f.eks. etter intervensjoner, ved andre forandringer i arbeidsprosesser eller ved bruk av kjemiske produkter.

Det er utarbeidet to spørreskjemaer i NOSQ-prosjektet (Nordic Occupational Skin Questionnaire). Disse er basert på eksisterende nordiske spørreskjemaer der dette har vært mulig. Noen spørsmål, f.eks. om eksponering og urticaria (elveblest), er utarbeidet spesielt til dette spørreskjemaet, da svært få av de eksisterende spørreskjemaene inneholder spørsmål på disse områdene.

NOSQ-2002/SHORT er et kort spørreskjema som er klar til bruk, og som kan brukes til screening og overvåkning av arbeidsrelaterte hudsykdommer på hender og underarmer. NOSQ-2002/LONG er et lengre, mer dyptgående spørreskjema for undersøkelse av håndeksem og risikofaktorer på arbeidsplasser eller i en populasjon.

Spørsmål om jobb og eksponering kan tilpasses spesifikke populasjoner, f.eks. ulike yrkesgrupper, ut fra de instruksjoner og anbefalinger som er gitt i NOSQ-2002/INFO-versjonen av spørreskjemaet. Det lange spørreskjemaet kan brukes i sin fulle lengde eller ved å velge ut de relevante spørsmål eller spørsmålssett som det er bruk for i en spesifikk studie. Alle spørsmålene i det korte spørreskjemaet (NOSQ-2002/SHORT) inngår også i den lange versjonen (NOSQ-2002/LONG).

NOSQ-2002/SHORT og NOSQ-2002/LONG-spørreskjemaene finnes i NOSQ-2002-rapporten på engelsk, dansk, svensk, finsk og islandsk. Disse oversettelsene samt den norske utgaven av spørreskjemaene kan lastes ned fra www.ami.dk/NOSQ.

NOSQ-2002-rapporten inneholder en gjennomgang av relevant litteratur om bruk av spørreskjemaer i undersøkelser av hudsykdommer. NOSQ-gruppen anbefaler at selvrapportert eksem brukes som mål for prevalens av hudsykdommer på hender og/eller underarmer i populasjonsstudier. Ifølge valideringsstudier kan en underestimert forekomst forventes ved selvrappotering.

Betydningen av atopi som en vesentlig risikofaktor for eksem blir beskrevet i rapporten. Dessuten beskrives en anbefalt oversettelsesprosedyre, basert på publiserte retningslinjer. Denne prosedyren har vært brukt ved oversettelse av de spørreskjemaene som inngår i rapporten. Betydningen av å prøve ut spørreskjemaene på representanter fra målgruppen fremheves. Dette er viktig, ikke bare ved en ny oversettelse og for spørreskjemaer med nye eller tilpassede spørsmål, men også når et standardspørreskjema skal brukes på nye grupper. Selv om spørsmål om eksponering og arbeidsplass ofte skal tilpasses undersøkelsesgruppen, skal ordlyden (betydningen) av eksemspørsmålene svare til de originale NOSQ-2002-spørsmålene.

Bruk og opprinnelse av alle spørsmål og spørsmålssett er beskrevet i detalj. Praktiske aspekter omkring bruk av spørreskjemaene inngår, som bl.a. variabelnavn og koding med henblikk på å lette analysearbeidet, kobling av datasett og henvisning til NOSQ-2002-spørsmålene.

Nordisk Ministerråd har copyright på NOSQ-2002-spørreskjemaene. Spørreskjemaene kan benyttes fritt. NOSQ-2002-spørreskjemaene og deres nåværende og fremtidige oversettelser må ikke brukes kommersielt.

Den nordiske gruppen (Nordic Occupational Skin Questionnaire Group) mottar gjerne tilbakemeldinger fra brukere av spørreskjemaene. Disse kan sendes direkte til medlemmer av gruppen eller via den feedback-mulighet som finnes på NOSQ-Internettstedet www.ami.dk/NOSQ.

April 2005

Ingrid Sivesind Mehlum & Mari-Ann Flyvholm

Referanser

Flyvholm M-A, Susitaival P, Meding B, Kanerva L, Lindberg M, Svensson Å & Ólafsson JH. Nordic occupational skin questionnaire - NOSQ-2002. Nordic questionnaire for surveying work-related skin diseases on hands and forearms and relevant exposures. København: Nordic Council of Ministers. 2002.

Susitaival P, Flyvholm M-A, Meding B, Kanerva L, Lindberg M, Svensson Å, Ólafsson JH. Nordic occupational skin questionnaire (NOSQ-2002): a new tool for surveying occupational skin diseases and exposure. *Contact Dermatitis* 2003; 49: 70-76.